Euroopa Liidu
Teataja

ET
L-seeria

2025/1486

23.7.2025

KOMISJONI RAKENDUSOTSUS (EL) 2025/1486,

22. juuli 2025,

millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1789 rakendamise eeskirjad seoses Venemaa Föderatsioonist või Valgevenest pärit vesinikutarnete pakkumiste ajutise väljajätmisega vesinikuturu arendamise toetusmehhanismi kaudu kogumisest

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrust (EL) 2024/1789, mis käsitleb taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi, maagaasi ja vesiniku siseturge ning millega muudetakse määruseid (EL) nr 1227/2011, (EL) 2017/1938, (EL) 2019/942 ja (EL) 2022/869 ning otsust (EL) 2017/684 ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 715/2009, ([1]) eriti selle artikli 54 lõiget 1,

ning arvestades järgmist:

(1) Komisjon lõi vesinikuturu arendamiseks määruse (EL) 2024/1789 artiklis 52 osutatud toetusmehhanismi (edaspidi „mehhanism“), mida hakatakse rakendama Euroopa vesinikupanga ([2]) tegevuse kaudu. Mehhanism käivitati 2025. aasta juulis. Mehhanismi eesmärk on suurendada vesinikunõudluse, -pakkumise, -voogude ja -hindade läbipaistvust, ning näha ette tegevuse koordineerimine, ühendades osapooli ning võimaldades töödelda ja pääseda juurde teabele, mille on esitanud liidus ja energiaühenduse lepingu osalisriikides asutatud ostjad ja nii omamaised kui ka rahvusvahelised tarnijad ning mis käsitleb taastuvallikatest toodetud ja vähese CO_2 heitega vesiniku ja selle derivaatide nõudlust ja pakkumist. Vesinikumehhanismi rakendamise ja toimise aluseks on ELi konkurentsieeskirjad, eelkõige ELi toimimise lepingu artiklid 101 ja 102.

(2) Vesiniku tarnimine tähendab vesiniku, sealhulgas vedela orgaanilise vesiniku kandja kujul vesiniku või veeldatud vesiniku ja vesiniku derivaatide, sealhulgas ammoniaagi või metanooli müüki, kaasa arvatud edasimüüki tarbijatele ([3]).

(3) Venemaa ja Valgevene toodavad märkimisväärses koguses fossiilkütustel põhinevat vesinikku ja selle derivaate (nt ammoniaak). Seega on Venemaal ja Valgevenes taastuvallikatest toodetud ja vähese CO_2 heitega vesiniku ja selle derivaatide müügi ja tarnimise potentsiaal märkimisväärselt suur. Ei ole välistatud, et osa vesinikku ja vesiniku derivaatidest eksporditakse ka liitu.

(4) Kogemused Venemaalt ja Valgevenest pärit energiatarnetega on näidanud, et Venemaa kasutas liidu sõltuvust liitu suunatud energiaekspordist ära sunni- ja manipuleerimisvahendina ([4]). Venemaa on seda sõltuvust süstemaatiliselt enda huvides ära kasutanud, kahjustades liidu majandust ja selle julgeolekut, ning kasutanud energiatarnesuhteid liidu partneritega, et manipuleerida turge ja nõrgendada liidu varustuskindlust ([5]).

([1]) ELT L, 2024/1789, 15.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1789/oj.

([2]) Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele Euroopa vesinikupanga kohta (COM(2023) 156 final), 16.3.2023.

([3]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta direktiivi (EL) 2024/1788, mis käsitleb taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi, maagaasi ja vesiniku siseturgude ühiseid norme ning millega muudetakse direktiivi (EL) 2023/1791 ja tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/73/EÜ, artikli 2 punkt 28 (ELT L, 2024/1788, 15.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1788/oj).

([4]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse Venemaa maagaasi impordi järkjärgulist lõpetamist ja võimalike energiasõltuvuste jälgimise parandamist ning millega muudetakse määrust (EL) 2017/1938 (COM(2025) 828 final), 17.6.2025.

([5]) Selle kohta, kuidas Venemaa on varem liidu varustuskindlust ohustanud, vt üksikasju komisjoni talituste 17. juuni 2025. aasta töödokumendis „Assessing the impact of measures to phase removal Russian gas import and improve monitoring of potential energy dependency and amending Regulation (EU) 2017/1938“ („Venemaa gaasiimpordi järkjärgulise lõpetamise meetmete mõju hindamine ja võimaliku energiasõltuvuse seire parandamine ning määruse (EL) 2017/1938 muutmine“) (SWD(2025) 830 final, lk 1–15).

(5) On oht, et Venemaa ja Valgevene proovivad taastuvallikatest toodetud ja vähese CO_2 heitega vesiniku ja selle derivaatide puhul luua samalaadseid ärisuhteid ja tekitada sõltuvust liitu suunatud ekspordist, mida võidakse kasutada turumanipulatsiooniks.

(6) Venemaalt või Valgevenest pärit tarnete pakkumise võimaldamine mehhanismi kaudu võimaldaks Venemaal ja Valgevenel saada liidu turul märkimisväärse positsiooni ja seeläbi hõlbustada katseid manipuleerida arenemisjärgus vesinikuturgu.

(7) Kuna vesinikku kasutavad sageli suured tööstustarbijad ja see on palju vähem likviidne kui maagaasiturg, võib uus sõltuvus Venemaa või Valgevene tarnetest võimaldada neil riikidel jätkuvalt ohustada liidu varustuskindlust, manipuleerides turge, katkestades energiatarneid või kasutades neid muul viisil relvana.

(8) Kuigi need riskid on olemas isegi väiksema osa puhul kogumahust, võib Venemaa ja Valgevene vesinikutarnete pakkumiste kogumine vesinikuturu toetusmehhanismi kaudu märkimisväärselt suurendada Venemaa ja Valgevene rolli ja nähtavust liidu vesinikuturul. See oleks vastuolus liidu jõupingutustega kaotada järk-järgult sõltuvus Venemaa energiaimpordist ([6]) ja vältida uut sõltuvust nendest riikidest pärit energiatarnetest ([7]).

(9) Võttes arvesse seda geopoliitilist olukorda ning Venemaalt ja Valgevenest pärit energiatarnetest tulenevaid riske, on vaja ajutiselt jätta välja Venemaalt või Valgevenest pärit vesinikutarnete pakkumiste kogumine mehhanismi kaudu, et kaitsta liidu olulisi julgeolekuhuve ja varustuskindlust. Määruse (EL) 2024/1789 artikli 54 lõike 2 kohaselt kehtib otsus kuni üks aasta ja põhjendatud juhtudel võib seda pikendada.

(10) Ajutine väljajätmine ei häiri põhjendamatult vesiniku siseturu nõuetekohast toimimist ega kahjusta liidu või liikmesriikide varustuskindlust, seda eelkõige seetõttu, et liidu arenemisjärgus vesinikuturul pakutakse Venemaalt ja Valgevenest pärit tarneid endiselt väga piiratud mahus. Peale selle järgitakse ajutise väljajätmise puhul energiasolidaarsuse põhimõtet, ([8]) sest mehhanismi arvesse võttes tehakse seda liidu huvides, avaldamata põhjendamatut mõju liikmesriikide või nende ettevõtjate õigusele kaubelda vesinikuga, sh taastuvallikatest toodetud ja vähese CO_2 heitega vesiniku ja selle derivaatidega, kolmandate riikidega väljaspool vabatahtlikku mehhanismi. Lisaks on käesolev otsus kooskõlas õiguste ja kohustustega, mis on liidul ja liikmesriikidel kolmandate riikide suhtes.

(11) Kooskõlas määruse (EL) 2024/1789 artikli 54 lõikega 2 on komisjon nõuetekohaselt teavitanud Euroopa Parlamenti ja nõukogu oma hinnangust ning võib põhjendatud juhul teha ettepaneku otsuse uuendamise kohta, et viia meede kooskõlla muu ELi poliitikaga, näiteks tegevuskavaga „REPowerEU“, ([9]) mille eesmärk on veelgi edendada ELi sõltumatust Venemaa energiast meetmetega, millega toetatakse gaasi, tuumaenergia ja nafta impordi järkjärgulist lõpetamist, et vähendada energiavarustuse relvana kasutamise ohtu,

([6]) Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Kava „REPowerEU““ (COM(2022) 230 final), 18.5.2022.

([7]) Määruse (EL) 2024/1789 põhjendus 71.

([8]) 15. juuli 2021. aasta kohtuotsus Saksamaa *vs.* Poola, C-848/19 P, ECLI:EU:C:2021:598, punkt 71 („energiasolidaarsuse põhimõte hõlmab liidu ja liikmesriikide üldist kohustust võtta nende vastavate pädevuste teostamisel liidu energiapoliitika elluviimisel arvesse kõigi nende osaliste huve, kes võivad olla puudutatud, vältides selliste meetmete võtmist, mis võivad riivata nende huve seoses varustuskindluse, varustamise majandusliku ja poliitilise elujõulisuse ja varustusallikate või varustamise mitmekesisusega ning seda selleks, et võtta arvesse nende vastastikust sõltuvust ning faktilist solidaarsust.“).

([9]) Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Tegevuskava Vene energia impordi lõpetamiseks“ (COM(2025) 440 final), 6.5.2025.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Ühe aasta jooksul ei koguta vesinikuturu arengu toetuseks loodud vesinikumehhanismi kaudu Venemaa Föderatsioonist või Valgevenest pärit vesinikutarnete pakkumisi.

Artikkel 2

Käesolev otsus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Brüssel, 22. juuli 2025

Komisjoni nimel
president
Ursula VON DER LEYEN